

ASZTALI CSENDÉLET, 1910-ES ÉVEK KÖZEPE

Olaj, vászon, 68,5x55 cm
Jelezve balra lent: Kmetty

Kikiáltási ár: 7 500 000 Ft / 26 316 EUR

Kmetty János: Csendélet szoborral, 1912.
Ferenczy Múzeum, Szentendre

Kmetty János: Csendélet szoborral, 1913.
magántulajdon

Kmetty János tízes években készült művei, az életmű talán legfontosabb darabjait jelentik, mivel a tízes években kibontakozó, modern magyar festészet egyik kulcsfiguráját tisztelhetjük személyében. A Nyolcak és aktivisták művészetében is markánsan kimutatható cézanne-izmus mellett, a kubizmus legfőbb magyarországi képviselőjét kell lássuk Kmettyben. Rendkívül fontos a szerepe, mert itthon – a csehekkal – ellentétben nem bontakozott ki kubista mozgalom, inkább csak a kubizmus forma-jegyeit, mint módszerét vették át a magyar festők. Kmetty számára a kubizmus azonban a művészet origóját jelentette, noha a Cézanne-i plasztikus kubizmus fázisától nem szakadt el a tízes évek során. A 21 éves Kmetty művészetében – sokakhoz hasonlóan – jelentős változást hozott párizsi útja. Lényegében az ezen az úton szerzett tapasztalatok: Cézanne műveinek csodálata a Pellegrin gyűjteményben, a Louvre reneszánsz klasszikusai, elsősorban Leonardo művészete és a kubizmus hatottak rá. Ehhez járult a magyarországi művészek, a Nyolcak festőinek (pl. Kernstok Károly, Pór Bertalan) tisztelete, akik hasonló előzményekhez nyúltak, amikor 1910 körül kifejlesztették klasszicizáló művészetüket, amely egyértelműen világnézeti megalapozottságú volt. Kmetty hozzájuk hasonlóan, a művészet-megváltás hitével fejlesztette tovább ezt a vonalat, immár a kubista szerkesztés konzekvenciáinak figyelembevételével. További fejlődést jelentettek Kmettynél a kecskeméti művésztelepen eltöltött idők, elsősorban Perrott Csaba Vilmossal – főként a művészettörténeti parafrázisok festése tekintetében – közös műhelymunka hozott változást. Az aukción szereplő „Asztali csendélet” jól mutatja azt a formai és motívumbeli gazdagodást, mely ezeknek a tapasztalatoknak volt az eredménye.

Kmetty életművének egyik legfontosabb műfaja, Cézanne-hoz hasonlóan a csendélet volt. A tízes években készült munkáinak nagy része – csendéletei is – egyfajta idézetként foghatók fel. Idézetet hordoz minden elemében ez a festmény is: A falon lógó kép - Dürer: *Ádám és Éva* rézmetszete 1504-ből; a függöny-drapéria reneszánsz festményekről ismerős, „Cézanne” almái mellett egy kínai házi isten nipp-figurája látható. Az egyetemes kultúrtörténet és művészettörténet hangulata szövöti át az egész művet. Kmetty egyéniségére a megfestés módjában ismerünk. Az alaptónust meghatározzák a fémes-szürke árnyékok, mellette hideg kékek, barna, bordó, a festő jellemző színei. A klasszikus művészetből ellesett fény-árnyék kontrasztokkal elért plasztikus formálást a kubizmusból ismert síkokra bontás teszi kissé szögletessé. Ugyanakkor – szintén a régi művészetből vett – a tárgyak körül megmutatózó fények, mintegy belső fényként jelennek meg, a csendélet kellekeinek különös-misztikus jelentőséget tulajdonítva. Természetesen ezt a miszticizmust csak fokozza a keleti figura jelenléte. Analógiaként említhetjük hasonló jellegű és hatású művek közül a Kmetty Múzeumban található *Csendélet szoborral* (1910-es évek), vagy a Virág Judit Galéria „A magyar festészet rejtőzködő csodái II.” című kiállításán szereplő „Kék csendélet” (1913) című művet.

Kopócsy Anna

